

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek er en del af foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data. Det er et specialbibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Slægtsforskernes Bibliotek:
<http://bibliotek.dis-danmark.dk>

Foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data:
www.slaegtogdata.dk

Bemærk, at biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. Når det drejer sig om ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan du frit downloade og anvende PDF-filen.

Når det drejer sig om værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun er til rent personlig, privat brug.

Frolund.

Maabjerg Sogn.

1875.

Maabjærg Sogn

før og nu.

Beskrivet af P. Th. Th. Frølund.

Sognets Navn findes 1340 skrevet Rothberg (udtalt Mobbjærg). Roth kommer af Oldnordisk Made, o: Eng og Navnet betyder altsaa det samme som Engbjærg, Højden ved Engene. Det grændser mod V. til Navr og Sir, mod N. til Sir og Hjerm, mod D. til Mejrup og mod S. til Holstebro og Idum, fra hvilket sidste Sogn det afstilles ved Storaas. Den Del af Holstebro Sogn, som ligger V. for Lægaard Væk og N. for Storaas maa oprindelig have tilhørt Maabjærg, paa hvis Grund Byen er fremstaaet. I en langt senere Tid ere Byens saakaldte Bispegaards Jorder, som senere ville blive omtalte, bleve Sognet fraflyttede. Sognets 3377 Tdr. Land er ansat til 184 Tdr. Hartkorn. Møllestylden var $5\frac{1}{2}$ Tdr. Der kommer saaledes i Gjennemsnit ca. $18\frac{1}{3}$ Tdr. Land paa hver Td. Hartkorn, medens der ligeledes i Gjennemsnit paa hver Td.

Hartkorn i Herredet kommer 25 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land. Efter den gamle Stybsjæring havde Sognet 124 Tdr. Hartkorn. Stattekommissionen af 1ste Oktober 1802 værdsatte Sognets Jorder til 400 Rdl. pr. Td. Hartkorn. 1830 havde Sognet 28 Gaarde, 3 Boelssteder, 19 Huse og 2 Møller, 1858 havde det 36 Gaarde og 31 Huse, hvoraf 29 Gaarde og alle Huse laa udenfor Byerne, for Tiden findes 37 Gaarde og 36 Huse (3 jordløse). — Sognet er temmelig jævnt og flere Steder sibt med for største Delen sandmuldebe Underlag og lerblandet. Den største Del er taget under Ploven, dog findes endnu en Del Hedestrækninger, men Lyng høntes dog fra sydligere Sogne. Markerne yde tilstrækkelig Brændsel. Der avles aarlig omtrent 100 Læs Hø paa Engene ved Stora, Løgaard og Frøjt Bække.

Endnu 1767 var en stor Del af Sognet Fæstegods til Afsunggaard og Krogsdal, for Tiden er kun Søndergaard under Afsunggaard.

De mærkeligste Gjenstande ere følgende: Frøjt Mølle, som 1661 laa under Lundenæs, brændte anden Gang i dette Aarhundrede 1868. Den forrige Ejer, A. Nielsen, har forstørret Dammen og lagt Omløbet jønden om Møllen. Øster- og Vester Frøjt hørte 1661 til Lundenæs og vare allerede 1698, da den danske Udsending i Stockholm, Bolle Lurdorph, folgte den ene til Peder Tøgersen Hvas, adskilte. Indtil 1777, da begge Gaarde brændte

tilligemed den ene Ejer, Kowl, laa de nede ved Aaen. Sagnet fortæller, at i gamle Dage boede der 2 rige Frøkener, som havde den fra Lwis Kloster, imod at give Munkene Mattely. Til disse Frøkener skal 2 rejsende Handlende have bejlet og jaet ja. Man har fejlagtig udledt Gaardenes Navne efter disse Frøkener, ligeledes har man i den sidste Tid kaldt dem Frøfjer; men uden Grund; thi 1418 findes Navnet skrevet Frojdevigh, der betyder Frode- eller Skunvig. Paa Marken findes en lille Høj, hvori skal være skjult en Skat, som Højboerne hidtil ved forskellige Konster har bevaret urørt. Sidste Gang blev Gravingen efter Skatten forstyrret ved Gaardens Brand. Hale (ikke Hahl); Gaard høje (9⁸²/₉₆ Ldr. Harkorn) har sandsynlig Navn efter en nedlagt Herregaards Høje og har i over 150 Aar været i den nuværende Families Eje. Her fødtes i denne Familie i forrige Aarhundredes Begyndelse Ane Jørgensen, der blev Stammoder til Familien Warlemann fra Kolhygaard (Sønnesønneøttre ere Fru Brun til Nybjærg og Fru Lusted [A. G. s.] i Klingkjøbing). Store- og Lille Døs have Navn efter en ved St. Døs beliggende meget stor og smuk Høj (Døs), der oprindelig har været omgivet af Vand og egner sig til at beplantes. Efter Sagnet skal de hidtil nævnte Gjendomme have dannet en Herregaard. Maaſke har Bisp Peder Lykke nedrevet denne Gaard 1418, da han lagde en Del Jorder i Maabjærg og en ny opførte Gaard i

Holstebro under Ribe Bispestol. Tellerup (4 Gaarde og 4 Huse) har Navn eiter Mandnavnet Delle og rup o: en Afslæggerby. Trasbjerg, 2 Gaarde var endnu 1790 famlet i 1 Gaard, som 1749 laa under Maabjerg Præstegaard og med denne frasolgtes Præstekaldet. Navnet kommer enten af Mandnavnet Trase eller af Oldnordisk tras o: Trætte, den Ejsdom, hvorom der har været Strid, Særfjær (7te, 96 Tdr.). Her fødtes før Midten af forrige Aarhundrede Peder Særfjær, som i Holstebro drev Sjørtlerprofessionen op til noget stort og konstmæssigt. Ved Struer Vej ved ei Hus, som er frasolgt Lømmersmandsgaard, findes Aestier af en Skandse; hvorfra der under stort Blodtab er sket Udfald. I Maabjerg By have følgende Gaarde egne Navne: Kirkegaard, som i 1749 var i een og var Annerpræstegaard, som da tilligemed det underliggende Trasbjerg frasolgtes Kaldet. Af den Omstændighed, at der i ældre Tid svarede af denne Gaard til Præsten et Skovsvin og en Skovvogn ser man ligesom af enkelte Navne f. Ex. Egebjerg og Sund, at der har været Skov i Sognet. Bjærggaard (6tes, 96 Tdr. Den forrige Ejer v. Buchwald har forbedret Gaarden betydelig). De hidtil nævnte Gaarde ligge paa den ene Kirkegaard nær V. for Struer Vej, de efterfølgende mellem denne og Skive Vej. Hylbgaard hed vistnok oprindelig Hylbahl, hvor Borgmester i Holstebro Jens Jørgen Hylbdal var født (døde 1658),

Loft ligeledes oprindelig Hyltøft ($2^{60}/_{96}$ Tdr.). Søgaard ($3^{84}/_{96}$ Tdr.) ved en Sø eller stor Dam, som nu er udtørret, Smedfergaard, Lømmersmandsgaard ($4^{8}/_{96}$ Tdr.) efter Jens Nielsen Lømmersmand, som levede 1700. Lidt sønden for denne Gaard laa en Høj, som kaldtes Gulhøj. Om den fortælles, at da man havde fjort de i den fundne Sten hjem i Gaarden, kuade man ikke sove for Spektakel mellem dem, før man havde fjort dem tilbage. For 200 Aar siden fortalte man, at i denne Høj laa en Konge begravet. Ved et Hus, som er frasolgt denne Gaard, ligger ved Struer Vej Nester af nogle Høje, hvori er funden smukke Baaben fra Stenalderen. Søndergaard ($7^{30}/_{96}$ Tdr.). Sønderlund har 7 Gaarde. Paa Melgaard's ($6^{37}/_{96}$ Tdr.) iraskilte Mark laa forhen en Høi, paa hvilken Nesterstedet for Hjerm-Ginding Herred har været. De sidst henrettede var 2 Piger, hvis Grave fandtes paa samme Mark. I den største af 2 andre Høje, 30 Alen i Gjennemsnit, der er anlagt paa en naturlig Høj, findes en Brandplet ikke langt fra Højens Grund, hvor der findes et Lag paa et Par Fingers Tykkelse af Aske med smaa iblandede Kulstykker. Laget er endnu ikke undersøgt, men deri har jeg dog fundet en ildkornet Flintmejsel af $1/2$ Alens Længde. Udgravningen i Toppen hidrører fra en Kvinde, som vilde have boet deri. Imellem disse Høje blev et Par Karle fra Lemvigegnen strøget til Raagen. Ildsvad ($4^{61}/_{96}$ Tdr.). Her fødtes Fru Strandby-

gaard til Borgensgaard. Som Kloster tilbød Nils Løgaard's Enke hende Løgaard som Medgift, naar hun vilde gifte sig med en Slægtning enten fra Sørfjær eller Gaardhøje; men hun havde højere Tanker og svarede, at hun ikke vilde gifte sig med „Løderbuxer“, hellere gav hun Afkald paa Gaarden. „Saa tager jeg ham selv“, jagde Enken, og giftede sig med Sønnen fra Sørfjær.

Nørlund, 2 Gaarde (4^{27/96}, 2^{63/96} Tdr.). N. for FIVE Vej ligger Løgaard og Løgaard Mølle. 1297 nævnes en Mølle i i Maabjærg, men om dermed menes Løgaard eller Frøjt eller Lille Mølle, som laa i Holstebro Bløde, kan ikke afgjøres. Løgaard Mølle har en ualmindelig smuk Beliggenhed ved Holstebro Anlæg og Kirkegaard. Den er opbygget efter Branden 1821. Løgaard (Løgaard af Oldnordisk hls 3: 29) var endnu i forrige Aarhundrede delt i to Gaarde under Krogsdal; oprindelig var den dog een Gaard. Her fødtes 1565 Mikkel Vibe, der som Handelsmand, Brygger og Borgmeister i Kjøbenhavn samlede store Rigdomme. Han byggede meget, og eiter ham har Mikkelbryggersgade Navn. Hans Datter var gift med den Bisp, Mads Middelfart, som Kristian den fjerde forsvarede mod Holger Rosenkrans. Hustru stammede ogsaa Jens Kristensen Løgaard, Borgmeister og Handelsmand i Holstebro og Dr. Kristen Løgaard, som var Frederik den andens Livlæge. Paa Gaardens nordøstre Mark opførtes 1874 en ny

Gaard. Herved blev en Gravhøj forstyrret og derfor fortæller man, kan man i et vist Værelse ikke godt have Fred for Højens gamle Beboere.

Mellem Struer og Skive Beje løber Jernvejen, der blev aabnet 1ste November 1866, og Hjerm Bej (gl. Struer Bej), alle i nordlig Retning. I vestlig Retning over Frøjt gaar Jernvejen til Ringkjøbing, aabnet 1875.

Kirken ligger i Maabjerg By, tæt vest op til Oddesunds Vej og omtrent $\frac{3}{4}$ Mil nord for Hølstebro. Efter Sagnet skal Maabjerg, Mejrup og Møborg Kirker være byggede af 3 Møer, som efter Træp ligge begravne paa Maabjerg Kirkegaard, men hvis Gravsted Sagnet henlægger til en Høj paa Mejrup Kirkegaard. Kirken er opført i Rundbuestil af hugne Kampesten, hvoraf især Sølven er smukt udført, og tækket med Bly. Lavkirken er 10 Alen lang og 10 Alen vid, Høstkirken 24 Alen lang og 11 Alen vid og Taarnet, hvis Tag løber sammen i en Spids, 8 Alen lang og 10 Alen vid. Mod Syd findes i Lavkirken et og i Høstkirken to Jeruvinduer. I Mændenes (d: den sydlige) Indgang, der er tilmuret, sidder en gammel raa tilhuggen Døbefund, og i den nordlige Mur sidder en Sten, hvori er udhugget en dværgagtig Figur, som efter Mefen forestiller en kronet Konge, hvis Navn efter de grøndlandske Papirer er Kong Lavring. Kirken har 18 Mands- og 18 Kvindestole. Brædise stolen, der omtrent er fra Kristian den

hjerdes Tid, er uden Billeber og Indskrift. Den smukke Granit Korbue er i 1873 befriet fra det paaklistrede Kalk. Døbefonden er af Granit med rund Overdel og firkantet Fod. Det hertil hørende Bækken er af Messing, men uden Billeber og Indskrift. Alteret, hvis Hovedfigur „Korsfæstelsen“ er kunstnerisk udført i Kjøbenhavn, er yngre end Prædikestolen. 3 Alterfløjene findes „Moses“ og „Kristus“ og over „Korsfæstelsen“ er „Opstandelsen“ yderst daarlig malet. Til Alterbordet hører Kalk, Duff og to gamle Messing Lysfæstager. Paa Duffen er indgraveret J. H. S. og paa Kalken staar: „Anno 1733 Gav JENS HJERMJIN til Ausumgaard og hans Hustru METE CATRJNE SVANE: da Ejere af Maaberg Kirche denne Kach og Dech til Kieerchen estor at Forrige var Samme aar ved den Store Jldbrand i Holstebroec Fortaret. W. 29 lod.“ Paa Gitterværket foran Alteret findes to Baabner, de Jermilners: to sjetandede gule Stjærner i blaat Felt med en Krone og en ligedan Stjærne paa Hjælmen, og de Poolseners: rodt Skjold, hvori en mod Højre vendt tilbageføende staaende kronet Guldsørn med aabent Ræb og udstrakte Vinger, oventil to ved en Solvhjælke gjorte blaa Tasseknit med en fjerdedet Guldstjærne i hver; paa Hjælmen trende Strudsfjer, den mellemste Solv, den højre rød og den venstre blaa. Paa den modsatte Side staar: T. J. J. og K. P. (o: Thomas Just Jermiin og Karen de Poolsen.) Ved

Maret 1700 slog Lynet ned i Taarnet, der er opført af Mursten. Klokken har ingen Indskrift.

Kirken ejes af Stamhuset Rusumgaard; den nuværende Stamherres Oldefader, Provst Jens Hjermiin, Præst i Hjerm, købte den navnlig af Kongen.

I Maabjerg fødtes 1761 i det nu nedbrudte Bomhus („ved Ledet“) paa Tost Ejendom af Forældrene Kristen Sønderkov eller Rytter og Sofie Amalie Peder Maabjerg, om hvem man har en sandru Bise paa 23 Vers. Af denne ser man, at Peder Maabjerg først var Skræber, derefter i 6 Aar Dragon, hvorefter han studerede, blev Kapellan i Bjørnelund, senere Præst og Skolelærer paa Beng og tilsidst Præst i Gjording Bem og Bur, hvor han døde 1824. Som voksen Landsby-skræbder studerede han Bibelen og Latin. Engang spode han i Burgaard og da han lagde Mærke til, at Manden der var en fornustig Mand, taler han saa fornustig og kristelig til ham, at han siger: Du burde være Præst. Fra denne Tid var dette Skræberens inderligste Ønske; men i Stedet for blev han Dragon. Efter 6 Aars Tjeneste agter han at rejse til Kjøbenhavn og haaber, at en rig Fætter, der er Bærtshusholder, vil staa ham bi. Til Rejsen gav en Zomiru Johanne, hvem huu var kan ikke ses, ham 30 Spejter. Modtagelsen hos Fætteren var ikke god, thi han blev modtaget med Foragt i følgende Ord:

„Du tænker paa at blive Præst;
men, Stræder! Naal er for Dig bedst“.

Med Flid, Sparfommelighed og ædle Menne-
sters Hjælp, lykkedes det ham dog at blive
Student og Kandidat. Han har selv fortalt,
at en Gang, han led af Hunger, fandt han
en Otteskilling, hvorfor han købte sig et Brød.
Svorlænge han var Kapellan vides ikke, men
han kom til Vens 1811, da han var 50 Aar
gammel og til Gjørding 1817 og døde 1824.
Mens han var paa Vens giftede han sig med
Ane Es, Mandens Datter i Burgaard. Han
prædikede:

„Med tydelig gjennemtrængend' Røst
For mange Sjæle til stor Lyst.
Sa hundreb sejled over Vand,
at hør' ny Præst paa Vens Land.“

En Gang lod han sig høre i sin Fødefogns
Kirke, og da var Folket strømmet til for at
se og høre deres Sognebarn.

Kirkebøgerne begynde fra Aaret 1745.

Maabjærg har siden 1515 og maaste før
været Annex til Holstebro, naar undtages
Aarene 1803—18, da det var Annex til
Mejrup.

Bed Kirken have følgende tjent:

Præster: 1) Peder Povlsen Kynde 1515
til 1543, 2) Mads Hviid til 1569, 3) Jørgen
Jepsen til 1586, 4) Villads Nielsen til 1594,
5) Bertel Madsen Bloch til 1602, 6) Niels
Villadsen, Søn af Nr. 4 til 1628, 7) Kristian
Jepsen til 1651, 8) Jens Andersen til 1656,

9) Sven Beberjen Høst til 1670, 10) Kristen Kristensen Solgaard, Provst til 1706, 11) Søren Eørensen Luge til 1730, 12) Jens Birkerød Melbal til 1749, 13) Ebbe Klemmensen Kynde, Provst til 1773, 14) Kristian Danibal Holm til 1782, 15) Simon Knudsen Groth til 1803, 16) Stefan Krydsing til 1818, 17) Kristian Mikkelsen Hasle til 1827, 18) Herman Frederik Peterfen til 1842, 19) Jsaak Marius Bentzen Gad, Provst til 1849, 20) Julius Høggind til 1857, 21) Alexander Valthasar Karl Neumert til 1873, 22) Simon Peter Groth fra 1873.

Kapellaner: 1) Kristen Tøgerfen Bind fra 15?? til 1560, 2) Jørgen Jepsen til 1569, 3) Lot Nielsen til 1595, 4) Jens Toko til 1607, 5) Kristen Hviid til 1613, 6) Hans Hagelund til 1622, 7) Mikkil Hviid til 1644, 8) Kristen Ringkjøbing til 1682, 9) Jens Alsborg til 1698, 10) Otte Holbæk til 1713, 11) Niels Smith til 1740, 12) Jens Bøgvad til 1742, 13) Joh. Jeronimus Rodriguets til 1744, 14) Niels Wøller til 1753, 15) Joh. Wilhelm Kannevureff til 1775, 16) Nielsmus Jansen til 1780, 17) Simon Groth til 1782, 18) Mathias Kristensen til 1789, 19) Klaus Bertelsen til 1800, 20) Gregers Discher til 1806. — Wøller var den første residerende Kapellan. (Se forresten om disse 2 Hæfter Frølund's Høstebro Beskrivelse).

Degne: Indtil 1739, da Latinskolen i Høstebro nedlagdes, havde Kirken Løbedegne af

Skolens Diſtiple (dog nævnes 1717. Søren Tegn og 1723 Kristen Degn, men maaffe var Degn blot deres Ravn), fra 1733 til omtrent 1780 var Kordegnene i Holstebro egentlig Sognedegne i Maabjærg; men Tjeneren udførtes maaffe kun tildels ved Stedfortrædere. (Se om Kordegnene Frøslunds Holstebro Beskrivelse). Sognedegne: 1) Niels Madsen Flonder til 1777, 2) Povl Feld til 1807, 3) Ole Jensen Vellenågaard til 1811, 4) Peder Kristian Horn til 1816. Skolelærere og Kirkefængere: 5) Jens Raigaard til 1857, 6) Thomas Frøslund til 1863, 7) Jørgen Hansen Højbjerg til 1870, 8) Peder Jørgensen fra 1870.

Præstens Indtægter af Sognet ere opgivne saaledes: Tiende 14 Tdr. Rug, 28 Tdr. Byg og 66 Tdr. Havre, Offer og Afkødenser 120 Rdl. og for Smaarebſel 10 Rdl. 1649 havde Præsten følgende Indtægter af Maabjærg: Tiende, 5 Tdr. Rug, 5 Tdr. Byg og 12 Tdr. Havre, 6 Lam og 7 Skilling. Offeret, 10 flette Dalere, var bevilget Kapellanen. Af Annerpræstegaarden 1 Td. Rug, 4 Skpr. Havre, 1 Pd. Smør, 1 Skovsvin, 1 Skovvogn; af 3 Gadehuse 6 Mk. 8 St., 16 Sneſe Tg.

Degnens (og Lærerens) Indtægter ere: 6 Tdr. Rug, 34 Tdr. Byg, Offer og Afkødenser 95 Rdl., Kirkefængertøn 10 Rdl. og som Kirkebysens Lærer 10 Rdl., Skolepenge omtrent 38 Rdl. 1649 havde Rektoren ved Holstebro Skole Degnerenten af Maabjærg: Bløvkorn Rug, Byg og Havre 9 Traver, Tg 8 Sneſe,

Manneit 24 Weg, af Degnebolet 2 Tdr. Havre.
De øvrige Indtægter nødes af Stedfortræderen.

Sognets Kongefornieende, som Kristian den tredje gav til Hølstebro Latinskole, gaar siden 1739 til Hibe lærde Skole.

Paa den modsatte Side af Oddefunds Vej, men nogle Stridt N. for Kirken, ligger Skolen, der, opført, Stuehuset 1857 og Udhuset 1875, afgiver en god Bopæl. Jordlodden, hvortil der, efterat den 1856 var bleven overfåaren af ovennævnte Vej, blev lagt et Stykke S. for Kirken, kan føde og græsse 4 Rser og 6 Faar.

Op til det østre Kirkegaardsbøge ligger Sognets Fattighus, hvori for Tiden en Entemand og en Enkone har Bopæl.

I 1863 anvendtes til Skolevæsenet 208 Rdl. og 1873 511 Rdl. og til Fattigvæsenet de samme Aar 186 Rdl. og 380 Rdl. 1874 var Ligningsskatten 891 Rdl.

Sognets Folketal findes at være: 1801 244, 1830 351, 1840 378, 1850 390, 1860 411 og 1870 494 (242 M. og 252 K.). Beboernes Erhverv er saa godt som alene Jordbrug. Det Anlæg for kongelig Fiskeavl ved Storaa, som Trap omtaler, har aldrig fundet Sted.

Til Maabjærg Sogn hørte indtil 1630 de jaakaldte Bispegaard's Jorder af gammel Matr. 16 Tdr. 3 Skpr. 2 Alb., ny Matr. 14 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Disse Jorder bør omtales med et Par Ord. 1418 skænkede

Nibe Bisp, Peder Lyfte, som samme Aar blev Erkebisp i Lund, disse Jorder og en nys opført Gaard (Bispegaarden) i Holstebro til Bispestolen i Nibe, hvorunder Jorderne forbleve til 1536, da de med Gaarden kom i Kongernes Eje og forleenedes til adelige, indtil Frederik den anden gav Gaarden til Peder Gyldenstjerne. Begge Dele kom dog snart atter til Kongerne. Ved Gavebrev af 23de November 1630 skænkede Kristian den sjerde Borgerne Bispegaarden og 1664 fik de Lov til at nedbrøde Gaarden. Markerne beholdt Kongen, som ved Brev af 1ste Maj 1651 pantsatte dem til Robert Kind eller hans Enke Matrine Evertsdatler for en i Aarene 1643—44 laant Sum paa 2407 Rdl. 16 Sk. Dette Pant folgte hun til Bolle Lurdorphy, som bad Kongen om, enten at indløse Pantet eller give sig Skjøde. Et saadant gav Kristian den femte ham 15de Juni 1697. Jorderne kostede Lurdorphy 3000 „Kopperdalere“ = 500 Rdl. = ca. 10 Rdl. pr. Td. Land. Han afhændede dem igjen ved Skjøde af 3die April 1698 til Peder Tøgersen Hvas, som folgte Jorderne til forskjellige af Holstebro Indb. Da der i Slutningen af forrige Aarhundrede var opstaaet en saadan Forvirring i Holstebro Byes Stattevæsen, Kaart og Matrifulen vare bortkomne, ja ingen Mand var sikter paa sin Ejendoms Grænser, foretoges en Opmaaling og nedfattes en Grundtaxtkommission. Denne Kommission vilde behandle Bispegaardens Jord som Byens

svrige Jorder; men Ejerne gjorde Raastand om, at Jorderne som Bondejord og behandlet som saadan maatte være fritagne for Skatter til Byen. Det lykkedes ogsaa Postmester Peder Grøn, den største Lodbøjer, ved et Kneb i Grundtartsprotokollen for 6te August 1792 at faa vedtaget, at „Bispegaardens Jorder fremdeles og for bestandig (skal) være fri for at tage Del i Hølstebro Byes Skatter . . . , derimod skal de bestandig hentligge under Hølstebro (saaledes slap de ogsaa fri for Skatten til Waabjærg) „og maa ej derfra afhændes eller derpaa bygges“. Grøns Kneb bestod i, at han fremdrog Kristian den fjerdes Brev af 23de November 1630, hvorved han troede, Jorderne indlagdes under Byens Frihed, og fik det betragtet som et Gavebrev, medens han gif let hen over Lurdorps Skjøde til Hvals af 3die April 1698, som han troede vilde bevise, at Kristian den fjerdes ovennævnte Brev kun var et Føstebrev, som havde tabt sin Gyldighed. Bispegaardens Jorder henlaa altsaa fritagne for Kommuneskatter indtil 1871, da Hølstebro Byraad ved at gjøre Skridt til at paalægge Ejerne Kommuneskat kom til atter at fremdrage Spørgsmaalet om Jordernes Kommuneskattepligt. Til Oplysning i Sagen meddelte Forfatteren heraf paa Forlangende af Byraadet en Underjøgelse, hvori ovennævnte Brevskaber bragtes for Lyset og hvori disse Linier ere uddragne. Spørgsmaalet om Jordernes Skattepligt besvarede ved ministeriel

Resolution af 29de April 1872 derhen, at Jorderne ikke kunde anses hørende til Kjøbstadens Markjorder. Som Folge deraf maatte de vel være skattefri ifølge Grundtæxtprotokollen af 1792, med mindre de ere blevne skattepligtige ved en senere Lov.

1792 blev det godtgjort, at indtil dette Aar havde Bispegaardens Jorder ikke svaret Skat enten til Holstebro eller Maabjerg, og Jorderne have siden for deene Herligheds Skyld forholdsvis kostet mere end andre af Byens Jorder af samme Bestaffenhed og Beliggenhed.

Jordenes Forhold til Holstebro By og Maabjerg Sogn vil vel en Gang finde Opklaring og Afgjørelse ved Domstolene. De fornødne Akter ere ganske vist tilstede.

Kristian den fjerdes Brev og Lurcorps Skjøde samt Afsskrift af Grundtæxtprotokollen, bevidnede, bero hos Holstebro Byraad og Kristian den femtes Skjøde findes i Viborg Landssthings- og Hjem-Ginding Herreds Tinglæsningsprotokoller for 1698.

